

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи
О. Б. Жильцов
« 11 » 09 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВДС.02 МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
(повна назва навчальної дисципліни за навчальним планом)

для студентів

спеціальності 013 Початкова освіта
(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня першого (бакалаврського)
(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми 012.00.01 Дошкільна освіта
(шифр і назва освітньої програми)

спеціалізації Дошкільна освіта
(назва спеціалізації)

Київ-2019

Розробник:

Гаращенко Лариса Василівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти

Викладач:

Гаращенко Лариса Василівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри дошкільної освіти.

Протокол від «05» вересня 2019 р. №2

Завідувач кафедри

Г.В. Беленька

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 012.00.01 Дошкільна освіта

«05» 09 2019 р.

Гарант освітньої програми

О.А. Половіна

Робочу програму перевірено

«06» 09 2019 р.

Заступник директора

М.А. Машовець

Пролонговано:

на 20__ / 20__ н.р.

, «__» _____ 20__ р., протокол №

на 20__ / 20__ н.р.

, «__» _____ 20__ р., протокол №

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	4/120
Курс	3	3
Семестр	5	5
Кількість змістових модулів з розподілом:		
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	56	16
Модульний контроль	8	-
Самостійна робота	56	104
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: забезпечити кваліфікаційну компетентність майбутніх фахівців у збереженні та зміцненні здоров'я дітей; сприяти світоглядному переосмисленню пріоритетності даного напрямку.

Завдання навчальної дисципліни:

- оволодіння майбутніми педагогами основними поняттями, завданнями та змістом навчальної дисципліни;
- формування стійкого інтересу до навчальної дисципліни;
- формування педагога дошкільного фаху зі світоглядними позиціями, професійними морально-етичними, оздоровчими поведінковими навичками і особистісними потребами та переконаннями у першочерговості реалізації оздоровчих завдань;
- формування практичних умінь і навичок виконання фізичних вправ та проведення різних форм фізкультурно-оздоровчої роботи з фізичного виховання;
- забезпечення оптимальних умов для навчання, діяльності, відпочинку та процесів життєдіяльності дітей з урахуванням вимог, що ставляться до охорони їхнього життя і здоров'я, індивідуальних особливостей фізичного розвитку; створення здоров'язбережувального середовища в групах дітей раннього і дошкільного віку.

Освітній зміст та виховна спрямованість курсу мають на меті формування у студентів загальних і фахових компетентностей.

Інтегральна компетентність: здатність самотійно та комплексно розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі розвитку, навчання і виховання дітей раннього та дошкільного віку із застосуванням теорії та методики дошкільної освіти в типових і невизначених умовах системи дошкільної освіти

Загальні компетентності:

- ЗК-3: Здатність ідентифікувати, формулювати та розв'язувати проблеми. Здатність до самотійного пошуку інформації з різних джерел, вивчення, аналізу та узагальнення результатів сучасних наукових досліджень і передового педагогічного досвіду.
- ЗК-11: Здатність до забезпечення безпеки діяльності власної та інших учасників освітнього процесу. Здатність виявляти особистісне

ставлення до реалізації оздоровчої парадигми у власній професійній діяльності на основі визнання здоров'я як найбільшої цінності.

Фахові компетентності:

– ФК-6: Здатність до формування у дітей раннього і дошкільного віку навичок безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі і довкіллі. Здатність до формування здоров'язбережувальної компетенції дітей дошкільного віку; проводити різні форми роботи з фізичного виховання та організовувати процеси життєдіяльності дитини відповідно до правил охорони її життя і здоров'я та забезпечувати адекватність самого процесу життєдіяльності дітей задекларованим основам безпечного та здорового способу життя.

– ФК-9: Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я; навичок здорового способу життя. Здатність до здійснення моніторингу здоров'я і фізичного розвитку, Здатність впроваджувати в освітній процес ЗДО оздоровчо-профілактичні технології.

3. Результати навчання за дисципліною

У процесі вивчення курсу студенти мають набути такі навчальні результати:

– ПРН-8. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу; знати закономірності фізичного й психічного розвитку та розвитку моторики дітей дошкільного віку; особливості реалізації дидактичних принципів, методів і прийомів навчання дітей фізичних вправ із урахуванням етапу формування рухової навички; особливості рухової діяльності та способи її використання у розвитку дітей раннього і дошкільного віку;

– ПРН-8. Вживати заходів щодо збереження фізичного і психічного здоров'я дітей та власного; вміти вживати заходів щодо збереження фізичного і психічного здоров'я дітей та власного; добирати та проводити в приміщенні і на повітрі за рекомендаціями медичного персоналу традиційні та спеціальні методи загартування; проводити індивідуальну роботу з метою корекції фізичного розвитку дітей;

– ПРН-12. Володіти технологіями організації розвивального середовища в групах дітей раннього і дошкільного віку; вміти створювати здоров'язбережувальне середовище в групах дітей раннього і дошкільного віку; оцінювати наявність оптимальних умов для здійснення фізичного

виховання та оздоровлення дітей; організувати процеси життєдіяльності дітей з урахуванням вимог, що ставляться до охорони їхнього життя;

– ПРН-16. Планувати освітній процес в ЗДО; планувати роботу з фізичного виховання, вірно визначати зміст та об'єм рухової діяльності; складати конспекти різних форм роботи з фізичного виховання, визначати завдання до різних форм роботи з фізичного виховання та оздоровлення на основі індивідуально-диференційованого підходу, врахування стану здоров'я, рівня фізичного розвитку та рухової підготовленості, інтересів та уподобань дітей; проводити різні форми роботи з фізичного виховання, добирати ефективні засоби впливу на фізичний розвиток дітей, доцільні методи і прийоми відповідно до визначених програмових завдань.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				Самостійна робота
лекції		семінарські	практичні	лабораторні		
Змістовий модуль 1. Особливості методики використання засобів фізичного виховання дітей дошкільного віку						
Тема 1. Гімнастика у системі фізичного виховання дітей дошкільного віку. Зміст і методика навчання дітей вправ на шикування і перешікування. Зміст і методика навчання дітей загальнорозвивальних вправ	12	2	-	4	-	6
Тема 2. Методика навчання дітей основних рухів	12	2	-	4	-	6
МКР	2		-		-	
Тема 3. Методика навчання дітей дошкільного віку рухливих ігор, ігор з елементами спорту та вправ спортивного характеру, українських народних рухливих ігор	18	2	2	6	-	8
МКР	2	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	46	6	2	14	-	20
Змістовий модуль 2. Основні форми роботи з фізичного виховання та оздоровлення дітей дошкільного віку						
Тема 4. Заняття з фізичної культури – основна форма роботи з фізичного виховання в умовах ЗДО.	26	4	-	6	4	12
МКР	2	-	-	-	-	-
Тема 5. Фізкультурно-оздоровчі заходи в розпорядку життєдіяльності дітей в умовах ЗДО	20	4	-	4	2	10
Тема 6. Забезпечення рухової активності дітей дошкільного віку у повсякденній життєдіяльності	16	2	-	4	-	10

Тема 7. Фізичне виховання дітей раннього віку	4	-	-	2	-	2
Тема 8. Проблеми фізичної підготовки дошкільників до навчання у школі	4	-	2	-	-	2
МКР	2	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	74	10	2	16	6	36
Усього годин	120	16	4	30	6	56
Теми, винесені на самостійне вивчення:						
1. Вікові особливості дітей раннього та дошкільного віку						
2. Завдання та засоби фізичного виховання дітей дошкільного віку.						
3. Дидактичні основи навчання дошкільників фізичних вправ.						

Тематичний план навчальної дисципліни для заочної форми навчання

Назви тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторна:				Самостійна
		Лекції	семінарські	практичні	лабораторні	
ЗМ 1. Особливості методики використання засобів фізичного виховання дітей дошкільного віку.						
Тема 1. Засоби фізичного виховання дітей дошкільного віку	54	2	2	-	-	50
ЗМ 2. Основні форми роботи з фізичного виховання та оздоровлення дітей дошкільного віку						
Тема 2. Основні форми роботи з фізичного виховання у закладах дошкільної освіти	66	2	-	8	2	54
Усього	120	4	2	8	2	104
Теми, винесені на самостійне вивчення:						
1. Вікові особливості дітей раннього та дошкільного віку						
2. Завдання та засоби фізичного виховання дітей дошкільного віку.						

3. Дидактичні основи навчання дошкільників фізичних вправ.
4. Зміст і методика навчання дітей вправ на шикування і перешикування.
5. Зміст і методика навчання дітей загальнорозвивальних вправ
6. Методика навчання дітей основних рухів

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Лекція 1

Гімнастика у системі фізичного виховання дітей дошкільного віку. Зміст і методика навчання дітей вправ на шикування і перешикування. Зміст і методика навчання дітей загальнорозвивальних вправ.

Загальна характеристика вправ на шикування та перешикування. Види вправ на шикування та перешикування. Методика навчання дітей вправ на шикування та перешикування у різних вікових групах.

Загальна характеристика та класифікація загальнорозвивальних вправ. Зміст і методика навчання загальнорозвивальних вправ дітей різних вікових груп. Правила запису загальнорозвивальних вправ. Вимоги до складання комплексів загальнорозвивальних вправ. Використання предметів. Методи та прийоми навчання загальнорозвивальних вправ у різних вікових групах. Використання загальнорозвивальних вправ у різних формах роботи з фізичного виховання.

Основні поняття теми: вправи на шикування та перешикування; загальнорозвивальні вправи, методи і прийоми навчання.

Література:

1. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. / Е. С. Вільчковський, О. І. Курок. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми : Університет. кн., 2010. – 428 с.
2. Общие основы теории и методики физического воспитания / под ред. Т. Ю. Круцевич. – К.: Олимп. л-ра, 2003. – 424 с.

Лекція 2

Гімнастика у системі фізичного виховання дітей дошкільного віку. Методика навчання дітей основних рухів.

Види основних рухів та їх характеристика (ходьба, біг, лазіння, стрибки, метання, вправи у рівновазі). Техніка основних рухів та її особливості в дошкільному віці. Методика навчання основних рухів дітей різних вікових груп. Способи організації дітей для виконання основних рухів. Прийоми страхування та попередження травматизму. Ускладнення засобів в різних вікових групах відповідно до вікових можливостей дітей та завдань рухової підготовленості. Порівняльний аналіз альтернативних програм навчання та виховання дітей дошкільного віку з відповідних розділів.

Основні поняття теми: методи і прийоми навчання; основні рухи, основні рухи, техніка виконання, підготовчі та допоміжні вправи, методи і прийоми навчання.

Література:

1. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. / Е. С. Вільчковський, О. І. Курок. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми : Університет. кн., 2010. – 428 с.
2. Общие основы теории и методики физического воспитания / под ред. Т. Ю. Круцевич. – К.: Олимп. л-ра, 2003. – 424 с.

Лекція 3

Методика навчання дітей дошкільного віку рухливих ігор, ігор з елементами спорту та вправ спортивного характеру, українських народних рухливих ігор. Рухливі ігри у системі фізичного виховання дітей дошкільного віку.

Характеристика рухливої гри як засобу та методу фізичного виховання дітей. Поняття про рухливу гру. Структура рухливої гри. Класифікація рухливих ігор. Значення рухливих ігор для всебічного розвитку дитини дошкільного віку. Особливості рухливих ігор для дітей різних вікових груп. Ігрові вправи у системі фізичного виховання дітей дошкільного віку.

Вплив ігор з елементами спорту та вправ спортивного характеру на зміцнення здоров'я, підвищення рівня рухової підготовленості та формування фізичних якостей. Характеристика ігор з елементами спорту, техніка, тактика, правила.

Види спортивних вправ. Загальна характеристика. Умови для занять спортивними вправами.

Українські народні рухливі ігри як дійовий засіб всебічного розвитку дітей дошкільного віку в умовах національного відродження. Види ігор та їх характеристика: сезонно-обрядові, побутові, ігри-забавлянки, ігри забави, ігри-ловитки.

Використання рухливих ігор в освітньому процесі ЗДО.

Ускладнення та варіативність рухливих ігор. Підготовка вихователя та підготовка дітей до рухливої гри. Методика проведення рухливої гри в різних вікових групах. Особливості організації і керівництва рухливою грою: пояснення змісту та правил гри, прийоми розподілу ролей у грі, регулювання фізичного навантаження, підведення підсумків та оцінка діяльності дітей. Особливості методики проведення українських народних рухливих ігор.

Особливості методики навчання дітей ігор з елементами спорту. Етапи навчання дітей дошкільного віку ігор з елементами спорту. Етапи навчання дітей дошкільного віку вправ спортивного характеру. Правила поведінки дітей та попередження травматизму.

Особливості методики проведення українських народних рухливих ігор. Використання малих фольклорних жанрів під час проведення народних рухливих ігор. Ознайомлення дітей з народними атрибутами до ігор.

Основні поняття теми: рухлива гра, ігрова вправа, структура гри, зміст (сюжет) гри, правила, сюжетні та безсюжетні ігри, атракціони, естафети, ігри з елементами спорту, спортивні вправи, українські народні рухливі ігри, варіативність ігор, етапи ознайомлення з новою грою, методи і прийоми проведення гри, безпосереднє та опосередковане керівництво рухливою грою, етапи навчання

Література:

1. Андрощук Н.В., Леськів А.Д., Мехоношин С.О. Рухливі ігри та естафети у фізичному вихованні молодших школярів. Методичний посібник. – Тернопіль: Підручники і посібники, 1998. – 112 с.
2. Богініч О. Л., Бабачук Ю.М. Рухливі ігри та ігрові вправи з елементами спортивних ігор для дітей дошкільного віку / О.Л. Богініч, Ю.М. Бабачук – Тернопіль : «Мандрівець», 2014. – 224 с.
3. Богініч О. Л. Фізичне виховання дошкільників засобами гри : навч.-метод. посіб. / Ольга Любомирівна Богініч. – К.: СП «ЧИП», 2001. – 126с.
4. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. / Е. С. Вільчковський, О. І. Курок. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми : Університет. кн., 2010. – 428 с.

5. Вільчковський Е.С. Рухливі ігри в дитячому садку . – К.: Радянська школа, 1989. – 176 с.

Семінар 1

Рухливі ігри та ігрові вправи у системі фізичного виховання дітей дошкільного віку

План заняття:

1. Особливості застосування рухливих ігор та ігрових вправ у педагогічному процесі ЗДО.
2. Особливості використання українських народних рухливих ігор у педагогічному процесі дошкільного навчального закладу.
3. Вплив гри на підвищення рухової активності дошкільників на заняттях з фізичної культури та на прогулянці.
4. Особливості методики проведення рухливої гри в різних вікових групах.
5. Перевірка виконання самостійної роботи.
6. Підсумок заняття.

Рекомендована література:

Основна:

1. Богініч О. Л. Фізичне виховання дошкільників засобами гри : навч.-метод. посіб. / Ольга Любомирівна Богініч. – К.: СП «ЧИП», 2001. – 126с.
2. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. / Е. С. Вільчковський, О. І. Курок. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми : Університет. кн., 2010. – 428 с.

Додаткова:

3. Вільчковський Е.С. Рухливі ігри в дитячому садку . – К.: Радянська школа, 1989. – 176 с.
4. Гаращенко Л.В. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: практикум: навч.-метод. посіб. / Лариса Василівна Гаращенко.- К. : ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2016. – 144 с.

Практичне заняття 1, 2

Зміст і методика навчання дітей дошкільного віку загальнорозвивальних вправ

План заняття:

1. Зміст і методика навчання дітей молодшого дошкільного віку загальнорозвивальних вправ.

2. Зміст і методика навчання дітей середнього дошкільного віку загальнорозвивальних вправ.
3. Зміст і методика навчання дітей старшого дошкільного віку загальнорозвивальних вправ.
4. Практичне проведення комплексів загальнорозвивальних вправ для однієї з вікових груп. Аналіз проведення за визначеними критеріями: відповідність підбору вправ віку дітей; дотримання кількості і дозування вправ у комплексі; дотримання послідовності вправ у комплексі; чи впливає даний комплекс на розвиток основних груп м'язів, дрібних м'язів; підбір предметів для вправ, способи їх роздачі та збору залежно від вікової групи; підготовка до виконання вправ: організація дітей, шикування, перешікування; послідовність навчання: назва вправи, показ, пояснення, методичні вказівки до початку, закінчення вправи, під час виконання вправи, рахунок, темп виконання; відповідність прийомів навчання віку дітей та етапу навчання; попередження та виправлення помилок; керівництво вихователем виконанням вправ відповідно віку дітей. Здійснення індивідуального підходу.
5. Перевірка виконання самостійної роботи.
6. Підсумок заняття.

Рекомендована література:

Основна:

1. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2010. – 428 с.

Додаткова:

2. Гаращенко Л.В. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: практикум / К. : ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2016. – 144 с.

3. Общие основы теории и методики физического воспитания / под ред. Т. Ю. Круцевич. – К.: Олимп. л-ра, 2003. – 424 с.

Практичне заняття 3, 4

Оволодіння технікою виконання основних рухів

План заняття:

1. Особливості виконання основних рухів дітьми дошкільного віку.
2. Підготовчі вправи до метання, стрибків.
3. Елементи техніки стрибків, метання.
4. Типові помилки дітей при виконанні основних рухів.
5. Методика навчання основних рухів у різних вікових групах.
6. Перевірка виконання самостійної роботи.
7. Підсумок заняття.

Рекомендована література:

Основна:

1. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2010. – 428 с.

Додаткова:

2. Гаращенко Л.В. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: практикум: навч.-метод. посіб. / Лариса Василівна Гаращенко.- К. : ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2016. – 144 с.

3. Общие основы теории и методики физического воспитания / под ред. Т. Ю. Круцевич. – К.: Олимп. л-ра, 2003. – 424 с.

Практичне заняття 5, 6, 7

Практичне проведення рухливих ігор для дітей молодшого та старшого дошкільного віку.

План заняття

I. Виконання практичної роботи.

1. Практичне проведення рухливих ігор для дітей молодшого та старшого дошкільного віку. Аналіз проведення рухливої гри в молодшій групі, середній групі, старшій групі за визначеними критеріями: доцільність прийомів збору дітей на гру; доцільність прийомів створення ситуативного інтересу до гри; доступність, емоційність, чіткість, послідовність пояснення змісту гри; доцільність прийомів закріплення правил гри залежно від віку та етапу ознайомлення з грою; доцільність прийомів вибору ведучого; безпосереднє керівництво грою (емоційність виконання ролі, ігрових дій, чіткість вказівок, керівна роль у зміні ведучих), опосередковане керівництво (своєчасність подачі сигналів, чіткість вказівок, контроль за якістю виконання рухів, дотримання правил, контроль за зміною ведучих); правильність підсумку гри.

II. Підсумок заняття.

Рекомендована література:

Основна:

1. Богініч О. Л. Фізичне виховання дошкільників засобами гри : навч.-метод. посіб. / Ольга Любомирівна Богініч. – К.: СП «ЧИП», 2001. – 126 с.

2. Богініч О. Л., Бабачук Ю.М. Рухливі ігри та ігрові вправи з елементами спортивних ігор для дітей дошкільного віку / О.Л. Богініч, Ю.М. Бабачук – Тернопіль : «Мандрівець», 2014. – 224 с.

3. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2010. – 428 с.

Додаткова:

1. Андрощук Н.В., Леськів А.Д., Мехоношин С.О. Рухливі ігри та естафети у фізичному вихованні молодших школярів. Методичний посібник. – Тернопіль: Підручники і посібники, 1998. – 112 с.
2. Вільчковський Е.С. Рухливі ігри в дитячому садку. – К.: Радянська школа, 1989. – 176 с.
3. Гаращенко Л.В. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: практикум: навч.-метод. посіб. / Лариса Василівна Гаращенко.- К. : ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2016. – 144 с.
4. Гаращенко Л. В. Картотека рухливих ігор / Лариса Василівна Гаращенко // Методична скарбничка вихователя. – 2016. – № 6. – С. 20–32.
5. Гаращенко Л. В. Картотека рухливих ігор / Лариса Василівна Гаращенко // Методична скарбничка вихователя. – 2016. – № 7. – С. 34–37.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ОСНОВНІ ФОРМИ РОБОТИ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ОЗДОРОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Лекція 4, 5

Заняття з фізичної культури – основна форма роботи з фізичного виховання в умовах ЗДО

Заняття з фізичної культури – основна форма роботи з фізичного виховання. Типи занять. Обґрунтування типової структури заняття з фізичної культури.

Способи організації дітей на занятті з фізичної культури. Моторна щільність фізкультурного заняття. Шляхи регулювання фізичних, емоційних та психічних навантажень на фізкультурних заняттях.

Методика проведення занять з фізичної культури в різних вікових групах.

Особливості організації та методики проведення занять з фізичної культури в різних вікових групах на повітрі. Варіанти проведення фізкультурних занять на повітрі.

Основні поняття теми: заняття з фізичної культури, типи занять, структура заняття, моторна щільність, способи організації.

Література:

1. Богініч О. Здоров'я та фізичний розвиток дитини: реалізація завдань освітньої лінії «Особистість дитини» / Ольга Богініч // Дошкіль. виховання. – 2012.– № 9. – С. 3–7.
2. Богініч О. Пріоритети у сфері фізичного розвитку дитини дошкільного віку /Ольга Богініч // Оптимізація фізичного розвитку дитини у вітчизняній системі освіти :

монографія / Е. Вільчковський, Н. Денисенко, А. Цьось та ін. – Запоріжжя: ЗОІППО, 2010. – С. 124–148.

3. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. / Е. С. Вільчковський, О. І. Курок. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми : Університет. кн., 2010. – 428 с.

4. Вільчковський Е. С. Удосконалення системи фізичного виховання дітей дошкільного віку / Вільчковський Е. С., Денисенко Н. Ф. // Розвиток інтелекту і творчості у дітей дошкільного віку : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф. – Кременець, 1995. – Ч. II. – С. 9–12.

5. Вільчковський Е.С., Беленька Г.В., Богініч О.Л. Сюжетні заняття з фізичної культури з дітьми дошкільного віку: Методичні вказівки до проведення занять з фізичної культури. – К., 1996. – 74 с.

6. Гаращенко Л. В. До проблеми здоров'язбереження у фізичному вихованні дітей дошкільного віку: фізична культура на повітрі / Лариса Василівна Гаращенко // Дошкільн. виховання. – 2012. – № 5. – С. 28–31.

7. Гаращенко Л. В. Способи організації дітей на фізкультурному занятті: здоров'язбережувальний підхід / Лариса Василівна Гаращенко // Дошкільн. виховання. – 2012. – № 5. – С. 28–31.

8. Гаращенко Л. В. Заняття з фізичної культури у системі фізичного виховання дітей дошкільного віку // Дошкільна освіта: теоретико-методичний аспект: [навч.-метод. посіб.] / За загальною редакцією Н.В. Кудикіної – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2001. – С. 172-183;

Лекція 6, 7

Фізкультурно-оздоровчі заходи в розпорядку життєдіяльності дітей в умовах ЗДО

Види фізкультурно-оздоровчих заходів. Значення ранкової гімнастики. Структура і зміст ранкової гімнастики. Вимоги до підбору вправ залежно від місця проведення. Методика проведення ранкової гімнастики в різних вікових групах.

Значення, види і структура гімнастики після сну. Місце проведення, одяг дітей.

Обґрунтування необхідності проведення малих форм активного відпочинку. Вимоги до підбору вправ для фізкультхвилинки. Зміст фізкультурних пауз. Варіанти проведення фізкультхвилинки та фізкультпауз.

Значення загартування для фізичного розвитку дітей. Принципи загартування. Види загартувальних процедур.

Основні поняття теми: ранкова гімнастика, гімнастика після сну, гімнастика «пробудження», формування постави, профілактика плоскостопості, фізкультхвилинки, фізкультпаузи.

Література:

1. Богініч О.Л. Оздоровча педагогіка. // Дошкільне виховання. – 2002. – №7. – с. 18-19.
2. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. / Е. С. Вільчковський, О. І. Курок. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми : Університет. кн., 2010. – 428 с.
3. Фізичне виховання, основи здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку : навч.-метод. посіб. / О. Л. Богініч, Н. В. Левінець, Л. В. Лохвицька, Л. А. Сварковська. – К.: Генеза, 2013. – 127 с.

Лекція 8

Забезпечення рухової активності дітей дошкільного віку у повсякденній життєдіяльності в умовах ЗДО

Характеристика активних форм роботи з фізичного виховання: піші переходи та прогулянки за межі дошкільного навчального закладу, фізкультурні розваги та свята, дні здоров'я. Організація та методика проведення піших переходів і прогулянок за межі дошкільного навчального закладу.

Фізкультурні розваги у системі фізичного виховання дітей дошкільного віку. Варіанти фізкультурних розваг для дітей молодшого і старшого дошкільного віку. Фізкультурні свята у системі фізичного виховання дітей дошкільного віку. Організація та проведення фізкультурних свят в дошкільному навчальному закладі. Дні здоров'я у системі фізичного виховання дітей дошкільного віку. Зміст, організація дітей.

Індивідуальна робота з дітьми з фізичного виховання, її мета, зміст, організація, методика проведення. Організація самостійної рухової діяльності дітей дошкільного віку. Керівництво самостійною руховою діяльністю з боку вихователя. Рухлива гра як самостійна форма роботи для підвищення рухової активності дітей.

Основні поняття теми: активні форми роботи з фізичного виховання, індивідуальна робота, самостійна рухова діяльність.

Література:

1. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. / Е. С. Вільчковський, О. І. Курок. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми : Університет. кн., 2010. – 428 с.
2. Вільчковський Е. С. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах : навч.-метод. посіб. / Е. С. Вільчковський, Н. Ф. Денисенко.– Тернопіль : Мандрівець, 2008. – 128 с.

Семінар 2

Проблеми фізичної підготовки дошкільників до навчання у школі

План заняття:

1. Забезпечення оздоровчої та розвивальної функції фізичної освіти в умовах ЗДО.
2. Показники фізичної готовності як однієї із складових готовності дошкільника до навчання у школі.
3. Основні вимоги до організації освітньо-виховної роботи з дітьми в умовах ЗДО.
4. Перевірка виконання самостійної роботи.
5. Підсумок заняття.

Рекомендована література:

Основна:

1. Богініч О. Здоров'я та фізичний розвиток дитини: реалізація завдань освітньої лінії «Особистість дитини» / Ольга Богініч // Дошкіл. виховання. – 2012.– № 9. – С. 3–7.
2. Богініч О. Пріоритети у сфері фізичного розвитку дитини дошкільного віку /Ольга Богініч // Оптимізація фізичного розвитку дитини у вітчизняній системі освіти : монографія / Е. Вільчковський, Н. Денисенко, А. Цьось та ін. – Запоріжжя: ЗОШПО, 2010. – С. 124–148.
3. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2010. – 428 с.
4. Е. С. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах : навч.-метод. посіб. / Е. С. Вільчковський, Н. Ф. Денисенко.– Тернопіль : Мандрівець, 2008. – 128 с.

Практичне заняття 8, 9, 10

Проведення занять з фізичної культури для дітей молодшого і старшого дошкільного віку

План заняття:

1. Проведення фрагментів занять з фізичної культури для дітей молодшого та старшого дошкільного віку. Аналіз фрагментів занять за критеріями:

Підготовча частина: послідовність різних видів ходьби та бігу, темп виконання, дозування, відповідність прийомів віку, підготовленості дітей, етапу навчання; комплекс

загальнорозвивальних вправ (якість показу, пояснення, вказівок, доцільність прийомів навчання вправ, послідовність, дозування вправ, кількість у комплексі);

Основна частина: основні рухи (підбір рухів залежно від їх складності, етапу навчання, якість показу та пояснення, доцільність прийомів навчання під час виконання дітьми рухів, доцільність способів організації дітей; рухлива гра (прийоми створення ситуативного інтересу до гри, доступність, емоційність, чіткість, послідовність пояснення змісту гри, доцільність прийомів закріплення гри віку та етапу ознайомлення з грою, доцільність прийомів вибору ведучого, безпосереднє керівництво грою (емоційність виконання ролі, ігрових дій, чіткість вказівок, керівна роль у зміні ведучих), опосередковане керівництво (своєчасність подачі сигналів, чіткість вказівок, контроль за якістю виконання рухів, дотримання правил, контроль за зміною ведучих);

Заключна частина: регулювання фізичного навантаження (відповідність вправ та ігор на відновлення дихання типу заняття, віку дітей, емоційність, уміння володіти голосом), підсумок заняття.

2. Перевірка виконання самостійної роботи.
3. Підсумок заняття.

Рекомендована література:

Основна:

1. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2010. – 428 с.

Додаткова:

1. Вільчковський Е.С., Беленька Г.В., Богініч О.Л. Сюжетні заняття з фізичної культури з дітьми дошкільного віку: Методичні вказівки до проведення занять з фізичної культури. – К., 1996. – 74 с.
2. Гаращенко Л. В. Заняття з фізичної культури ігрового типу для дошкільнят: [методичний посібник для педагогів дошкільних закладів]. – К.: Славутич-Дельфін, 2009. – 76 с.
3. Гаращенко Л.В. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: практикум: навч.-метод. посіб. / Лариса Василівна Гаращенко.- К. : ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2016. – 144 с.

Практичне заняття 11, 12

Планування та аналіз проведення фізкультурно-оздоровчих заходів

План заняття:

1. Презентація фрагментів ранкової гімнастики, гімнастики після сну.
2. Аналіз фрагментів ранкової гімнастики за критеріями: підбір вправ, їх послідовність, дозування; різноманітність вихідних положень; використання прийомів навчання; доцільне використання методичних вказівок; види ходьби, їх доцільність; наявність вправ на дихання; використання малорухливої гри; доцільні

прийоми керівництва залежно від вікової групи; уміння підтримати інтерес, темп проведення, емоційність, увагу; чи був здійснений оздоровчо-зміцнювальний вплив вправ на дитячий організм; чи була досягнута основна мета ранкової гімнастики – особливим чином організоване спілкування дітей у процесі рухової діяльності, підвищення емоційного тону як результат м'язової радості від рухів у колективі ровесників, зняття психологічної напруги від розставання із батьками, концентрація уваги, покращення поведінки.

3. Аналіз фрагментів гімнастики після сну за критеріями: використання видів ходьби та бігу для профілактики плоскостопості; доцільність підбору спеціальних загальнорозвивальних вправ для постави та стопи, їх кількість, дозування; проведення вправ з різних вихідних положень, зокрема, з положення лежачи, сидячи, що зменшують навантаження на хребет, їх кількість, дозування; доцільність підбору вправ на дихання; використання різноманітних прийомів проведення вправ та рухів (якість показу та пояснення; чи була досягнута основна мета гімнастики після сну – профілактика плоскостопості, формування правильної постави.

4. Перевірка виконання самостійної роботи.

5. Підсумок заняття.

Рекомендована література:

Основна:

1. Богініч О.Л. Оздоровча педагогіка. // Дошкільне виховання. – 2002. – №7. – с. 18-19
2. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2010. – 428 с.

Додаткова:

1. Вільчковський Е.С. Ранкова гімнастика дошкільників під музику. – К., 1989. – 134 с.
2. Гаращенко Л.В. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: практикум: навч.-метод. посіб. / Лариса Василівна Гаращенко.- К. : ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2016. – 144 с.

Практичне заняття 13, 14

Розробка та аналіз варіантів фізкультурних розваг

План заняття:

1. Аналіз фрагментів фізкультурних розваг за критеріями: відповідність вибору рухливих ігор основній дидактичній меті фізкультурної розваги, підбір рухливих ігор та ігор спортивного характеру відповідно до варіанту фізкультурної розваги; послідовність рухливих ігор; доцільність вибору рухливої гри з урахуванням

віку дітей, їх можливостей, рухової підготовленості, етапу формування рухової навички, доцільність використання віршів, загадок, веселих пісень, рухових етюдів, шарад та ін.; об'єктивна оцінка рухових дій та нагородження учасників.

2. Перевірка виконання самостійної роботи.
3. Підсумок заняття.

Практичне заняття 15

Добірка фізичних вправ для занять з розвитку рухів дітей раннього віку

План заняття:

1. Вправляння студентів у добірці основних рухів, ігрових вправ для занять з розвитку рухів дітей другого року життя.
2. Перевірка виконання самостійної роботи.
3. Підсумок заняття.

Рекомендована література:

Основна:

1. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2010. – 428 с.

2. Вільчковський Е. С. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах : навч.-метод. посіб. / Е. С. Вільчковський, Н. Ф. Денисенко.– Тернопіль : Мандрівець, 2008. – 128 с.

Додаткова:

3. Гаращенко Л.В. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: практикум: навч.-метод. посіб. / Лариса Василівна Гаращенко.- К. : ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2016. – 144 с.

Лабораторне заняття 1, 2

Спостереження та аналіз методики проведення занять з фізичної культури в умовах ЗДО

1. Спостереження занять з фізичної культури з дітьми молодшого та старшого дошкільного віку.
2. Проведення фрагментів занять з фізичної культури для дітей молодшого та старшого дошкільного віку. Аналіз фрагментів занять за критеріями:

Підготовча частина: послідовність різних видів ходьби та бігу, темп виконання, дозування, відповідність прийомів віку, підготовленості дітей, етапу навчання; комплекс загальнорозвивальних вправ (якість показу, пояснення, вказівок, доцільність прийомів навчання вправ, послідовність, дозування вправ, кількість у комплексі);

Основна частина: основні рухи (підбір рухів залежно від їх складності, етапу навчання, якість показу та пояснення, доцільність прийомів навчання під час виконання дітьми рухів, доцільність способів організації дітей; рухлива гра (прийоми створення ситуативного інтересу до гри, доступність, емоційність, чіткість, послідовність пояснення змісту гри, доцільність прийомів закріплення гри віку та етапу ознайомлення з грою, доцільність прийомів вибору ведучого, безпосереднє керівництво грою (емоційність виконання ролі, ігрових дій, чіткість вказівок, керівна роль у зміні ведучих), опосередковане керівництво (своєчасність подачі сигналів, чіткість вказівок, контроль за якістю виконання рухів, дотримання правил, контроль за зміною ведучих);

Заклучна частина: регулювання фізичного навантаження (відповідність вправ та ігор на відновлення дихання типу заняття, віку дітей, емоційність, уміння володіти голосом), підсумок заняття.

Лабораторне заняття 2

Спостереження та аналіз методики проведення ранкової гімнастики з дітьми дошкільного віку

План заняття:

1. Спостереження ранкової гімнастики з дітьми різних вікових груп.
2. Аналіз фрагментів ранкової гімнастики за критеріями: підбір вправ, їх послідовність, дозування; різноманітність вихідних положень; використання прийомів навчання; доцільне використання методичних вказівок; види ходьби, їх доцільність; наявність вправ на дихання; використання малорухливої гри; доцільні прийоми керівництва залежно від вікової групи; уміння підтримати інтерес, темп проведення, емоційність, увагу; чи був здійснений оздоровчо-зміцнювальний вплив вправ на дитячий організм; чи була досягнута основна мета ранкової гімнастики – особливим чином організоване спілкування дітей у процесі рухової діяльності, підвищення емоційного тону як результат м'язової радості від рухів у колективі ровесників, зняття психологічної напруги від розставання із батьками, концентрація уваги, покращення поведінки.

1. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

	Σ	ε	κ	Модуль 1	Модуль 2
--	---	---	---	----------	----------

Вид діяльності студентів		Кількісні одиниць	Максимальна кількість балів	Кількісні одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	5	5
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10
Відвідування практичних занять	1	7	7	8	8
Робота на практичному занятті	10	7	70	8	80
Відвідування лабораторних занять	1	-	-	3	3
Робота на лабораторному занятті	10	-	-	3	30
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	4	20
Виконання модульної роботи	25	2	50	2	50
Разом		23	151	35	207
Максимальна кількість балів: 358					
Розрахунок коефіцієнта: 3,58					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Тема 1.

Гімнастика у системі фізичного виховання дітей дошкільного віку.

Завдання: складіть комплекси загальнорозвивальних вправ для дітей другої молодшої (сюжетного характеру), середньої (з предметами), старшої груп (з предметами).

Критерії оцінювання: підбір загальнорозвивальних вправ у комплексі відповідно віку та руховій підготовленості дітей; доцільна кількість вправ, послідовність, дозування, різноманітність вихідних положень, регулювання дихання, правильність запису вправ відповідно до гімнастичної термінології.

Тема 2. Рухливі ігри у системі фізичного виховання дітей дошкільного віку.

Завдання: складіть план-конспект розучування рухливої гри для дітей другої молодшої, середньої та старшої груп (вид рухливої гри за вибором студента).

Критерії оцінювання: відповідність методиці проведення рухливої гри; дотримання послідовності проведення роботи під час розучування нової рухливої гри.

Тема 3. Заняття з фізичної культури – основна форма роботи з фізичного виховання в умовах ЗДО

Завдання: складіть план заняття з фізичної культури мішаного типу для дітей другої молодшої, середньої, старшої групи.

Критерії оцінювання: відповідність методиці проведення фізкультурних занять; наявність оптимального обсягу рухів у кожній структурній частині заняття та підпорядкування їх законам фізіологічної діяльності дитини; доцільність способу організації дітей для виконання основних рухів з урахуванням етапу формування рухової навички; наявність схематичного плану розташування обладнання.

Тема 4. Фізкультурно-оздоровчі заходи в розпорядку життєдіяльності дітей в умовах ЗДО

Завдання: Складіть план гімнастики після сну для дітей другої молодшої, середньої та старшої груп (різні види).

Критерії оцінювання: відповідність методиці проведення гімнастики після сну; доцільність підбору фізичних вправ відповідно до виду та структури гімнастики після сну.

Тема 5. Забезпечення рухової активності дітей дошкільного віку у повсякденній життєдіяльності

Завдання: складіть план фізкультурної розваги «Веселі старти» для дітей старшої групи.

Критерії оцінювання: доцільність підбору фізичних вправ, рухливих ігор, ігрових вправ, ігор спортивного характеру відповідно до варіанту фізкультурної розваги.

Тема 6. Фізичне виховання дітей раннього віку

Завдання: складіть план заняття з розвитку рухів для дітей 2-го року життя (варіант за вибором).

Критерії оцінювання: доцільність підбору фізичних вправ та ігрових вправ відповідно до варіанту проведення заняття з розвитку рухів у ранньому віці.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Програмою навчальної дисципліни «Методика фізичного виховання дітей дошкільного віку» передбачено здійснення модульного контролю, спрямованого на визначення поточного рівня засвоєння студентами теоретичного і практичного матеріалу певного модуля дисципліни. Модульний контроль здійснюється у процесі виконання студентами контрольної роботи. Форма проведення – письмова. Модульна контрольна робота складається із завдань теоретико-методичного характеру та аналітико-проектувального змісту. За виконання завдань модульної контрольної роботи студент може отримати максимальну кількість балів – 25.

Оцінювання виконання завдань модульної контрольної роботи здійснюється з урахуванням таких *показників*: повнота і змістовність відповіді; логічність і грамотність побудови відповіді; вміння давати характеристику певних понять і категорій, аналізувати, систематизувати й

узагальнювати відповідно до поставлених завдань; уміння розкривати на конкретних прикладах органічну єдність теорії і практики; на основі аналізу педагогічної ситуації письмово обґрунтовувати власні висновки; здатність творчо та оперативно обирати способи дій з огляду на конкретний приклад з майбутнього фаху.

Характеристика рівнів оцінювання відповіді студента:

Високий рівень характеризується глибиною і міцністю засвоєння змісту модуля навчальної дисциплін, логічністю і грамотністю відповіді, умінням узагальнювати, систематизувати теоретичний матеріал і практично застосовувати його.

Про *достатній рівень* підготовленості студента свідчать: ґрунтовне володіння навчальним матеріалом, точні по суті та граматично правильні відповіді, уміння використовувати теоретичні положення навчальної дисципліни під час виконання практичних завдань.

Середній рівень характерний для студентів, які опанували лише основний навчальний матеріал, допускають неточності та виявляють певну неконкретність у відповідях, відчують труднощі у формулюванні визначень основних понять, можуть порушувати послідовність викладу матеріалу, аналітико-конструктивні завдання вирішують зі значною кількістю недоліків.

Рівень теоретичної і практичної підготовленості нижче середнього визначається як *низький рівень* та фіксується незадовільною оцінкою.

Таблиця 1.

Критерії оцінювання відповіді студента

№	Рівні	Кількість балів за виконання завдання теоретико-методичного характеру чи аналітико-конструктивного змісту
1.	Високий	23-25
2.	Достатній	15-22
3.	Середній	11-14
4.	Низький	0-10

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестровий (підсумковий) контроль засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни відбувається у формі заліку. До складання заліку допускаються студенти, які виконали всі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та за результатами поточного контролю сумарно набрали не менше 35 балів.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова) література:

1. Богініч О. Л. Фізичне виховання дошкільників засобами гри : навч.-метод. посіб. / Ольга Любомирівна Богініч. – К.: СП «ЧИП», 2001. – 126 с.
2. Богініч О. Л., Бабачук Ю.М. Рухливі ігри та ігрові вправи з елементами спортивних ігор для дітей дошкільного віку / О.Л. Богініч, Ю.М. Бабачук – Тернопіль : «Мандрівець», 2014. – 224 с.

3. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. / Е. С. Вільчковський, О. І. Курок. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми : Університет. кн., 2011. – 428 с.
4. Общие основы теории и методики физического воспитания / под ред. Т. Ю. Круцевич. – К.: Олимп. л-ра, 2003. – 424 с.
5. Фізичне виховання, основи здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку : навч.-метод. посіб. / О. Л. Богініч, Н. В. Левінець, Л. В. Лохвицька, Л. А. Сварковська. – К.: Генеза, 2013. – 127 с.

Додаткова література:

1. Беленька Г. В. Здоров'я дитини – від родини / Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, М. А. Машовець. – К.: СПД Богданова А. М., 2006. – 220 с.
2. Богініч О. Л. Здоров'я та фізичний розвиток дитини / Ольга Любомирівна Богініч // Дошкіл. виховання. – 20012.– № 7. – С. 3–8.
3. Вільчковський Е.С., Беленька Г.В., Богініч О.Л. Сюжетні заняття з фізичної культури з дітьми дошкільного віку: Методичні вказівки до проведення занять з фізичної культури. – К., 1996. – 74 с.
4. Вільчковський Е. Система занять з фізичної культури для дітей другої молодшої групи / Едуард Вільчковський. – К. : Рад. шк., – 1985. – 56 с.
5. Вільчковський Е. С. Рухливі ігри в дитячому садку / Едуард Степанович Вільчковський. – К. : Рад. шк., 1989. – 176 с.
6. Вільчковський Е. С. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах : навч.-метод. посіб. / Е. С. Вільчковський, Н. Ф. Денисенко.– Тернопіль : Мандрівець, 2008. – 128 с.
7. Вільчковський Е. С. Інтеграція рухів і музики у фізичному розвитку дітей старшого дошкільного віку навчально-методичний посібник / Е. С. Вільчковський, Н. Ф. Денисенко, Ю. М. Шевченко. – Тернопіль : Мандрівець, 2010. – 144 с.
8. Гаращенко Л.В. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: практикум: навч.-метод. посіб. / Лариса Василівна Гаращенко.- К. : ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2016. – 144 с.

9. Додаткові ресурси

- електронний навчальний курс.

